

MP 62141/19.09.2022.

Către: **Consiliul de Administrație al ROMAERO S.A.**

1. Curtea de Conturi a României, pentru eliminarea deficiențelor consemnate în Raportul de control nr.63578/17.12.2021, înregistrat la ROMAERO S.A. sub nr.10983/17.12.2021, a emis Decizia nr.2/20.01.2022 cu măsuri de aducere la îndeplinire.

La punctul 12 din Decizie, auditorii publici externi constată imobilizarea de fonduri bănești pentru achiziția unor utilaje care nu au fost utilizate în scopul pentru care au fost achiziționate.

Astfel, a dispus ca măsură (I.6) – numirea unei comisii tehnico-economice în drept să se pronunțe asupra utilajelor achiziționate în anul 2019 și a cauzelor neutilizării acestora, a autorizațiilor necesare pentru utilizarea utilajelor în scopul în care au fost achiziționate.

2. În acest sens, s-a emis Decizia nr.83/02.05.2022 actualizată prin Decizia nr.92/16.05.2022 având ca scop desfășurarea analizei asupra utilajelor achiziționate în anul 2019 și a neutilizării acestora, a autorizațiilor necesare pentru utilizarea acestora în scopul pentru care au fost achiziționate.

3. Prin prezenta vă înaintăm Actul Constatator nr.25411/15.06.2022.

Măsura I.6 din Decizia nr.2/20.01.2022, prevede prezentarea rezultatului analizei comisiei tehnico-economice în Consiliul de Administrație și în AGA, pentru dispunerea măsurilor în consecință.

Președinte comisie tehnico-economică

Valeriu Constantin STROE

SERVICIU JURIDIC
MIHAELA DRĂGOI

*De Rogat
u/m*

MP 62141/19.09.2022

Nr: 25411 / 15.06.2022

Act Constatator

privind desfășurarea analizei asupra utilajelor achiziționate în anul 2019 și a cauzelor neutilizării acestora, a autorizațiilor necesare pentru utilizarea utilajelor în scopul în care au fost achiziționate conform constatărilor din Raportului de Control al Curții de Conturi a României nr. 63758/22.12.2021

Încheiat astăzi 15.06.2022 la sediul ROMAERO S.A. cu ocazia desfășurării analizei asupra utilajelor achiziționate în anul 2019 și a cauzelor neutilizării acestora, a autorizațiilor necesare pentru utilizarea utilajelor în scopul în care au fost achiziționate, conform Raportului de Control al Curții de Conturi a României nr. 63758/22.12.2021

S-a întrunit comisia tehnico-economică numită prin Decizia nr. 83/02.05.2022, actualizată prin Decizia nr. 92/16.05.2022, compusă din:

Inspector Șef, Birou Control Intern Managerial	Valeriu STROE	Președinte
Director Economic	Luiza-Mihaela HASCHKA	Membru
Director Comercial	Emilian SIMA	Membru
Director Operațional	Bogdan EFTIME	Membru
Șef Dept. Calitate	Alexandru MUȘAT	Membru
Inginer Șef Dept. Tehnic	Ramona NICOLAE	Membru
Inginer Șef DIRAC	Gabriel LĂDARU	Membru
Inginer Șef DIRAM	Cristian MARCU	Membru
Șef Secție Intr. Comp. Aeronave Civile	Andrei MARINAȘ	Membru
Șef Secție Într.Comp. Aeronave Militare	Ovidiu GHIȚĂ	Membru
Coordonator Colectiv Proiectare Tehnologică	Beatrice DINCĂ	Membru
Inginer, Colectiv Proiectare Tehnologică	Eugen ALEXANDRESCU	Membru
Manager Energetic	Veronica CĂTUȘANU	Secretar

Comisia întrunită a constatat următoarele:

În " Plan de Investiții pe anul 2019-Cap. C pct. 9 ", vizat de Ministerul Economiei, a fost aprobată achiziția unei Linii de fabricație componente de produse militare - nivel minimal 4 mașini de prelucrări mecanice cu comandă numerică (Anexa 1). Această achiziție a fost motivată prin "Nota de fundamentare pentru obiectivele de investiții în anii 2019-2020 necesare ROMAERO S.A. pentru activitățile de producție industrială de componenteși subansamble de aeronave miliater, precum și pentruîntreținerea și repararea deaeronave militare de transport" (Anexa 2).

În Nota de fundamentare sunt precizate următoarele aspecte:

- ROMAERO S.A. este o companie aprobată EASA Part 145 – RCAA/EASA și FAA, care oferă servicii de inspecție, reparații, întreținere, înlocuire, remediere de defecte, creșterea performanțelor și testarea la sol a aeronavelor de transport militare și civile
- ROMAERO S.A. face parte din industria națională de apărare așa cum este definit de Legea nr. 232/2016 și – datorită acestui considerent - este o capabilitate industrială de interes strategic pentru România, care asigură Forțelor Aeriene Române (operatorului aerian guvernamental) o

parte importantă a suportului logistic integrat destinat aeronavelor militare de transport cu aripă fixă ale țării noastre

- ROMAERO S.A. a fost desemnată prin HG nr. 375/2003 ca "Centru Național de service pentru întreținerea și reparația aeronavelor C-130 Hercules", iar prin Memorandumul Guvernului României nr. 15793 din 21.07.2020 în calitate de "Centru de Mentenanță pentru aeronavele C-27J Spartan și AN-26/30.
- ROMAERO S.A. produce componente și subansamble de aeronave militare, principalele programe derulate fiind Boeing NATO și EMBRAER KC390. De asemenea, în susținerea activităților de mentenanță pe care le execută la aeronavele militare specificate, ROMAERO produce diferite componente structurale și subansamble care pot fi instalate pe aceste aeronave, în funcție de necesarul identificat de la caz la caz
- Prin Divizia Întreținere și Reparații Aeronave militare din cadrul ROMAERO, se execută activități de inspecție, revizie, aplicare de buletine – service, reparare, re-configurare, modernizare, într-un cuvânt lucrări de mentenanță aeronautică cu nivel de complexitate "intermediar" și "ridicat". În mod inerent, aceste activități necesită și suport de producție/de fabricație a anumitor componente de aeronavă, care au fost constatate deteriorate (în cazul inspecțiilor și reviziilor), sau au devenit neutilizabile (în cazul modificărilor/modernizărilor)
- Deoarece, în dotarea Forțelor aeriene există 5 aeronave Hercules C-130, 3 aeronave tip AN-26/30 și 7 aeronave C-27J Spartan, precum și considerând tendințele la nivel UE și NATO, de re-dimensionare a flotelor de aeronave militare, a devenit necesar și oportun ca ROMAERO S.A. să deruleze un program de investiții destinat să extindă și să modernizeze atât capacitățile de producție a unor componente și subansamble pentru aeronave militare noi, cât și dotările structurii proprii de mentenanță și de modernizare a aeronavelor militare deja aflate în serviciu
- ROMAERO S.A. prezintă avantajul că infrastructura principală există și poate parcurge un proces de reabilitare, iar forța de muncă este deja disponibilă și prezintă nivelul de instruire adecvat

Având în vedere cele prezentate mai sus, a fost necesar să se deruleze un program de investiții, care să îmbunătățească activitatea de reparații și întreținere pentru aeronavele de transport militar.

În acest sens, a avut loc achiziționarea unei linii de fabricație de componente și produse militare - dotată la nivel minim cu 4 mașini de prelucrări mecanice cu comandă numerică astfel:

1. Centru de prelucrări mecanice orizontal cu comandă numerică în 5 axe,
2. Centru de prelucrări mecanice vertical cu comandă numerică în 5 axe;
3. Centru de strunjire orizontal cu comandă CNC
4. Centru de prelucrare a materialelor compozite cu comandă numerică în 5 axe.

Prin achiziționarea centrelor de prelucrări mecanice în 5 axe, s-a urmărit obținerea următoarelor beneficii:

- creșterea competitivității în cadrul industriei naționale de apărare și industriei aeronautice în ansamblu;
- reducerea timpilor tehnologici de executare a operațiunilor de mentenanță, prin asigurarea suportului de fabricație intern, în detrimentul externalizării sau subcontractării necesarului unor astfel de servicii;
- asigurarea executării de piese și componente avionabile, cu precizie foarte mare;
- creșterea capacității de producție;
- creșterea calității serviciilor prestate;
- creșterea productivității muncii;
- reducerea costurilor prin scurtarea timpilor de lucru.

Până în 2019, reparațiile structurale se executau cu utilaje insuficiente sau uzate moral și fizic, cu implicații deosebite asupra productivității muncii și respectării termenelor de livrare ale aeronavelor/componentelor către beneficiar. De asemenea, costurile de întreținere și reparare a utilajelor existente, dedicate reparațiilor structurale la aeronave, erau foarte mari, în special datorită defecțiunilor frecvente.

Ca urmare a lipsei centrelor de prelucrări mecanice în 5 axe dedicate sprijinului pentru mentenanță la aeronavele militare, producerea unor elemente structurale din componența avioanelor specificate (piese executate la grad ridicat de precizie în gama de dimensiuni 500÷1000 mm), nu se putea realiza, fiind necesară subcontractarea diferitelor operații sau faze tehnologice (exemplu: operații de frezare mecanică, de șlefuire, etc).

Centrele de prelucrări mecanice în 5 axe, achiziționate în anul 2019, sunt folosite pentru producerea de reperi din componența trenului de aterizare, cât și alte ansamble structurale ale aeronavelor militare de tip C130 Hercules, AN26/AN30 Antonov și C27J Spartan din dotarea Forțelor Aeriene Române. Destinația acestor elemente fabricate este pentru a le înlocui pe cele defecte descoperite în timpul inspecțiilor sau reviziilor.

Achiziția de utilaje în anul 2019 s-a făcut prin Procedura de licitație deschisă conform Notei justificative nr. 42295/18.12.2019 (Anexa 3). Pentru: Centru de prelucrări mecanice orizontal cu comandă numerică în 5 axe, Centru de prelucrări mecanice vertical cu comandă numerică în 5 axe și Centru de strunjire orizontal cu comandă CNC licitația a fost câștigată de KNUTH ALLMETECH S.R.L., iar pentru Centru de prelucrare a materialelor compozite cu comandă numerică în 5 axe, câștigătoare a fost declarată firma GREENBAU TEHNOLOGIE S.R.L. Modul de derulare a acestei Proceduri a fost auditat cu ocazia acțiunii de Control efectuat de Curtea de Conturi a României (*Raportului de Control al Curții de Conturi a României* nr. 63758/22.12.2021 Anexa 4)

Achiziția s-a finalizat prin recepția și punerea în funcțiune a utilajelor enumerate, așa cum este consemnat în următoarele Procese Verbale:

- PV nr. 42145/24.11.2020 – pentru Centrul de prelucrări mecanice orizontal cu comandă numerică în 5 axe, model MMV 2000, seria M- 20908620 , Contract 2276/12.12.2019 (Anexa 5)
- PV nr. 42155/10.12.2020 - pentru Centrul de prelucrări mecanice vertical cu comandă numerică în 5 axe, seria M- 20908720 , Contract 2277/12.12.2019 (Anexa 6)
- PV nr. 42046/17.09.2020 – pentru Centrul de strunjire orizontal cu comandă CNC, model MAXXTURN 110 , Contract 2278/12.12.2019(Anexa 7)
- PV nr. 42146/24.11.2020 – pentru Centrul de prelucrare a materialelor compozite cu comandă numerică în 5 axe, model BELOTTI FL 6532, seria11230PL, Contract 2294/19.12.2019 (Anexa 8)

În urma achiziției și punerii în funcțiune a centrelor de prelucrări mecanice în 5 axe, furnizorii au efectuat instruirea personalului de operare al ROMAERO S.A. în vederea utilizării cât și instruirea personalului de întreținere al ROMAERO S.A. pentru a se asigura mentenanța necesară respectivelor utilaje. Au fost școlarizate următoarele categorii de personal:

- 1 operator CNC – Certificate de instruire nr. 556/11.02.2022 (Anexa 9) și 566/11.02.2022 (Anexa 10)
- 4 mecanici întreținere -Rapoarte de training nr. 3064/17.09.2020 (Anexa11) și 3804/19.11.2020 (Anexa 12)
- 6 tehnologi – Raport de training nr. C4720/21.12.2021(Anexa 13)
- 6 programatori - Raport de training nr. C4720/21.12.2021(Anexa 13)

Prin Decizia C.A. nr. 8/28.05.2019 (Anexa 14), s-a aprobat, pentru ROMAERO, Strategia pentru diminuarea /stingerea arieratelor (Anexa 15).

Pentru eficientizarea proceselor de producție industrială este necesar ca fluxurile de producție să fie comasate conform planului de re poziționare a echipamentului tehnologic (Anexa 16), activitatea de fabricație urmând a se desfășura în Ob.37/I și Ob. 107 B (Anexa 17), prin reabilitarea construcțiilor deja existente. Organizarea eficientă a tuturor activităților în spații adecvate, va permite ROMAERO să treacă la un nivel superior de performanță asigurând în același timp spațiu de dezvoltare suficient pentru mai multe programe din industria de apărare și din industria aerospațială.

Conform Planului aprobat (Anexa 16), era prevăzut ca Centrele de prelucrări mecanice în 5 axe cu comandă numerică , să fie amplasate în incinta Ob. 107B.

Deoarece Ob. 107B necesită reabilitare / reamenajare, pentru a putea să fie utilizate, trei dintre cele patru utilaje au fost amplasate în secțiile de producție, astfel:

- Centrul de prelucrări mecanice orizontal și Centrul de prelucrări mecanice vertical, cu comandă numerică în 5 axe (MMV 2000), au fost amplasate în secția Prelucrări Mecanice , prelucrându-se pe ele repere pentru 20 de programe ST și 12 programe BOEING TM.
- Centrul de prelucrare a materialelor compozite cu comandă numerică în 5 axe (BELOTI) aflată în gestionarea CEDITA, iar pe acesta s-au prelucrat repere pentru ALIO. De asemenea centrul de prelucrări mecanice BELOTI a fost și este utilizat pentru contractul de cercetare Clean Sky 2 -Racer și contractul de cercetare Clean Sky Fitcow.

După finalizarea reabilitării Ob. 107B, utilajele se vor amplasa pe pozițiile din plan.

Utilizarea acestor utilaje pentru industria civila s-a făcut numai la nivel de verificare a funcționalității lor și a însușirii școlarizărilor efectuate de către operatori și programatori.

În conformitate cu Adresa Ministerului Economiei/Direcția Dezvoltarea Industriei de Apărare nr. 150.808/28.04.2022 (număr ROMAERO 4680/29.04.2022), intelegem ca utilajele care nu sunt puse in conservare, se pot folosi si pentru fabricatia de repere pentru aeronave civile.

În activitatea curentă și viitoare a Direcției de Întreținere și Reparații Aeronave Militare este și va fi nevoie de asigurarea suportului tehnic necesar de la Divizia Aerostructuri, inclusiv utilizarea mașinilor unelte cu comanda numerică achiziționate în anul 2019, în vederea execuției de piese/repere pentru reparații la avioane militare, respectiv dispozitive și scule tip "Local manufactured tools".

În prezent sunt în vigoare următoarele contracte cu M.Ap.N:

1. Contractul A-13047/22.12.2017 cu UM 01836 Otopeni:

Din acest contract mai sunt de executat inspecții, buletine service și reparații la avionul C-130B nr. 5927.

Termenul final al contractului este 30.12.2022, însă este posibil să necesite prelungire și în anul 2023.

2. Contractul A1-8620/12.10.2020 cu UM 01836 Otopeni:

Din acest contract mai sunt de executat reparații la avionul C-130B nr. 5927. Termenul final al contractului este 30.12.2022, însă este posibil să necesite prelungire și în anul 2023.

3. Contractul A1-10770/18.12.2020 cu UM 01836 Otopeni:

Acest contract are ca obiect reparația capitală a avionului "Antonov" AN-30 nr. 1105, inclusiv motoarele și elicele acestuia. În cadrul reparației capitale, se utilizează un număr mare de piese de schimb fabricate în ROMAERO.

Termenul final al contractului este 31.05.2023, însă este posibil să necesite prelungirea acestui termen, din cauza întreruperii lanțului de aprovizionare datorită războiului din Ucraina.

4. **Acordul Cadru A-17479/19.10.2021 cu UM 01961 Otopeni:**

Acest contract are ca obiect prestarea serviciilor de mentenanță la sediul ROMAERO sau la sediul beneficiarului, la avioanele C-130.

Termenul final al contractului este 15.12.2022.

Activitatea de perspectivă a DIRAM se prezintă astfel:

1. A fost finalizată negocierea unui nou contract de servicii cu UM 01836 Otopeni, care va avea ca obiect, printre altele, reparații neconformități constatate la avionul C-130B nr. 5927, documentate anterior în două Acte Tehnice, de care depinde și finalizarea contractului A-13047/2017.

Semnarea contractului este preconizată într-un termen de cca. 2 săptămâni.

2. A fost finalizată negocierea unui nou acord – cadru de servicii cu UM 01961 Otopeni, care va avea ca obiect servicii de inspecții și asistență tehnică la avioanele tip C-130, AN-26/30 și C-27J, cu valabilitate până la data de **30.06.2023**.

Semnarea acordului-cadru este preconizată într-un termen de cca. 2 săptămâni, după care se va semna imediat primul contract subsecvent acestui acord-cadru

3. **Avionul C-130H nr. 7432:**

Avionul a fost afluat în zbor la ROMAERO în luna **decembrie 2021**.

Forțele Aeriene Române au transmis ROMAERO o specificație de inspecții tip PDM aplicabilă acestui avion, respectiv solicitarea de ofertă.

În afara lucrărilor tip PDM, vor trebui executate suplimentar buletine service și reparații amânate de USAF. Durata lucrărilor va fi de aproximativ 1 an.

ROMAERO este în etapa de documentare pentru întocmirea ofertei și identificarea unui partener care să furnizeze suport tehnic pentru aceste lucrări.

După transmiterea ofertei către Forțele Aeriene Române, se va iniția procedura de atribuire a contractului.

4. **Alte avioane C-130:**

În următoarele 12 luni sunt planificate să intre în înzestrarea Forțelor Aeriene Române încă 2-3 avioane C-130H, din excedentul USAF, care vor necesita lucrări de mentenanță în următorii ani. Astfel, flota de avioane C-130 ale Forțelor Aeriene Române la care ROMAERO va asigura servicii de mentenanță în baza HG 375/2003, va crește la 7 avioane operaționale.

5. **Avioane C-27J SPARTAN:**

Sunt în curs demersuri avansate pentru obținerea de către ROMAERO a capacităților de mentenanță la aceste avioane, prin:

- școlarizare la LEONARDO – Italia
- achiziție de echipamente de sol specifice (GSE)
- obținerea accesului la documentația tehnică

După parcurgerea acestor etape, probabil în cursul anului 2023, ROMAERO va fi capabilă să execute servicii de mentenanță la avioanele C-27J SPARTAN din flota Forțelor Aeriene Române (7 buc.).

6. **Elicoptere S-70I BLACKHAWK:**

Până în luna septembrie 2023 se va înființa în ROMAERO un Centru de mentenanță elicoptere S-70I BLACKHAWK, care sunt în curs de achiziție de către Ministerul Afacerilor Interne. Primele 6 elicoptere vor fi livrate în octombrie 2023, restul de 6 în perioada 2024-2025.

Pentru mentenanța acestor elicoptere, ROMAERO va încheia acord-cadru/contracte în consecință cu Ministerul Afacerilor Interne.

Demersurile pentru obținerea autorizațiilor de fabricație pentru întreținerea aeronavelor militare au constat în transmiterea către AAMN a Planificării de principiu a procesului de autorizare inițială ca organizație de întreținere conform RMAR 145 (Anexa 18). În prezent, se colaborează la concretizarea elementelor finale ale acestei planificări, urmând a fi aprobate de AAMN.

Comisia tehnico-economică numită prin Decizia nr. 83/02.05.2022 (Anexa 19), actualizată prin Decizia nr. 92/16.05.2022 (Anexa 19) având ca scop desfășurarea analizei asupra utilajelor achiziționate în anul 2019 și a cauzelor neutilizării acestora, a autorizațiilor necesare pentru utilizarea utilajelor în scopul în care au fost achiziționate conform constatărilor din Raportului de Control al Curții de Conturi a României nr. 63758/22.12.2021, a ajuns la următoarele **concluzii**:

- Cauzele neutilizării utilajelor au fost:
 1. Lipsa comenzilor pentru Industria de apărare
 2. Insuficiența comenzilor pentru producția civilă
 3. Lipsa personalului direct productiv în vederea școlarizării

Propuneri/recomandări :

1. **Asimilarea de comenzi pentru industria de aparare, care sa se preteze utilajelor achizitionate.**
2. **Asimilarea de comenzi suplimentare pentru productia de piese pentru aeronave civile, care sa se preteze utilajelor achizitionate.**
3. **Asigurarea de personal specializat pentru exploatarea utilajelor si scolarizarea acestuia pentru folosirea utilajelor la capacitate .**

Comisia tehnico-economică:

Inspector Șef, Birou Control Intern Managerial
 Director Economic
 Director Comercial
 Director Operațional
 Șef Dept. Calitate
 Inginer Șef Dept. Tehnic
 Inginer Șef DIRAC
 Inginer Șef DIRAM
 Șef Secție Intr. Comp. Aeronave Civile
 Șef Secție Într.Comp. Aeronave Militare
 Coordonator Colectiv Proiectare Tehnologică
 Inginer, Colectiv Proiectare Tehnologică
 Manager Energetic

Valeriu STROE
 Luiza-Mihaela HASCHKA
 Emilian SIMA
 Bogdan EFTIME
 Alexandru MUȘAT
 Ramona NICOLAE
 Gabriel LĂDARU
 Cristian MARCU
 Andrei MARINAȘ
 Ovidiu GHIȚĂ
 Beatrice DINCĂ
 Eugen ALEXANDRESCU
 Veronica CĂTUȘANU

Președinte
 Membru
 Membru
 Membru **INLETARE**
 Membru
 Membru
 Membru
 Membru
 Membru
 Membru
 Membru
 Membru
 Secretar